Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 15. septembra (Sept. 15), 1927. | Subscription $6.00 yearly | ŠTEV.—NUMBER 217

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

THE LIBRARY OF THE ... SEP 16 192... UNIVERSITY OF ILLINOIS

Rudarji odklonili koncesije magnatom; konferenca razbita

Baroni premoga v Illinoisu nočejo sprejeti načrta rudarjev za takojšnjo obnovo dela na podlagi stare mezde in poznejšega sklepanja nove pogodbe. Zahtevajo, da illinoiska unija zavrže sklep rudarske konvencije in postavi jacksonvillsko lestvico v nevarnost. Manjšina operatorjev ožigosala večino. Lewisov odgovor.

Chicago, Ill. 14. sept. — Čikaška rudarska konferenca se je po enem tednu pogajanja razbila v torek popoldne, ko sta obe stranki zavrgli pogoje in protipogoje.

Večina lastnikov rovov v Illinoisu je zavrgla načrt rudarjev za takojšnje končanje izpora na temelju jacksonvillske lestvice in imenovanje posebne komisije štirih mož, ki naj sestavijo novo pogodbo na podlagi temeljitega proučenja situacije najkasneje do 1. februarja 1928.

Zastopniki rudarske unije so pa soglasno zavrgli zahtevo večine operatorjev, da unija rudarjev v Illinoisu prezre sklep rudarske konvencije glede mezdne lestvice in zajamči, da kasneje sprejme znižanje mezde, ako ne bo drugega izhoda za redukcijo stroškov obrata.

Ko je skupni pododsek naznanil, da se ne more zediniti in ko je posebni operatorski pododsek devetih članov izjavil, da je zavrgel načrt rudarjev, je manjšina lastnikov, ki je voljna sprejeti načrt unije, jezno ožigosala trmasto večino.

A. J. Morshead, glava Madison Coal kompanije, je rekel: "Čas ni več daleč, ko se vsi spametujete. Zakaj ne takoj? Trideset let že delamo in živimo skupaj in le kamnito srce ter prazna butica ne moreta razumeti kritičnega položaja v naši industriji. Naučiti se moramo, da tudi nekaj damo, ne samo jemljemo in se davimo na smrt, ko skušamo pogoltniti neprebavljiv zalogaj."

Morshead je nadalje dejal, da je večina premogovniških družb v Illinoisu nesolventna in na robu bankrota.

John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je pa dejal magnatom sledeče:

"Vaš ultimat je železna pest brez žametastih rokavic. Vi zahtevate, da se rudarji v Illinoisu odrečejo svoji mezdni lestvici. Mi smo predložili časten mir za obe stranki. Ne vem, kam pravzaprav plovete. Zdi se mi, da pričakujete, da prazni želodci in ostri vetrovi prihodnje zime prisilijo otroke in žene rudarjev, da bodo prosile svoje može, naj pripognejo svoja kolena pred vami. Zapomnite si: Tega ne doživite nikdar!"

Lewisov načrt je bil, da se rudarji v Illinoisu takoj vrnejo na delo na podlagi jacksonvillske lestvice, medtem pa posebna komisija štirih članov, dveh rudarjev in dveh operatorjev, gre takoj na delo in temeljito dožene, kaj je potrebno storiti, da se premogovniška industrija v Illinoisu postavi na zdrave in dobičkonosne noge. Na temelju tega dognanja naj se potem sestavi nova pogodba, ki stopi v veljavo 1. aprila 1928. Posebna komisija mora predložiti svoje poročilo najkasneje 1. februarja 1928.

Rice Miller, vodja trmoglave večine lastnikov, je odgovoril, da lastniki nimajo nobenih garancij od unije, če bodo rudarji voljni sprejeti nižjo mezdo, ako komisija dožene, da je to potrebno. Zahteval je, da unija to zajamči. Ker pa on ve, da unijo veže sklep rudarske konvencije v Indianapolisu glede mezde, se morajo rudarji v Illinoisu osvoboditi tega sklepa, da bodo lahko imeli proste roke pri nadaljnjih pogajanjih.

Miller je naravnost zahteval, da se Illinoiski rudarji ločijo od svoje splošne organizacije in gredo sami svojo pot.

Rudarji so seveda odločno zavrnili tako sugestijo. Voditelji so rekli ob koncu konference, da bo treba še nekaj časa sklepati separatne pogodbe s posameznimi kompanijami, preden se zlomi trma vodilnih baronov.

Mehika prepreči novo Sacco-Vanzettijevo dramo

Mehiški konzul je najel odvetnika za štiri Mehikance, obtožene bombovstva.

New York, N. Y. — Mehiška vlada je prepričana, da so štirje mehiški delavci nedolžni, ki jih brooklinska policija in okrajni pravnik skušata spraviti v stike z bombo, ki je napravila nekaj škode pri eksploziji dne 5. septembra med brooklinsko sodnijsko palačo in Hišo zapiskov.

Robert Wilson, odvetnik tvrdke Fruauff, Robinson & Sloan, ki je nastopil v interesu mehiških delavcev, je izjavil, da mu je mehiški konzul Arturo Elias rekel, da želi preprečiti možno obnovitev Sacco-Vanzettijeve zadeve. Elias je sorodnik predsednika Callesa.

Prihod odvetnika takoj drugi dan po aretaciji mogoče preprečí omreženje aretirancev kot anarhistov, ki mečejo bombe. Aretirani so bili v mali stanovanjski kasarni na štev. 10 Emmettova ulica. Aretiranci so izjavili, da so tukaj izdelovali mehanične igrače; policija je pa izjavila, da so delali bombe. Te aretirance so svetu pokazali v časopisju kot bombovske anarhiste, ki so odgovorni za misterijozne eksplozije zadnjega meseca. Listi so pripovedovali, kako se dokazi vedno bolj množe.

Konservativci so te eksplozije pripisali ljudem, ki simpatizirajo s Saccom in Vanzettijem. Radikalci so pa menili, da so provokaterji zapeljali delavce do kakšnega nepremišljenega dejanja. Pomožni okrajni pravdnik Dodd je naznanil, da je rešen misterij, ki obdaja eksplozije, in da so mehiški delavci krivci.

Policija se je pripravljala za pričanje. Povedala je, da je našla "rdečkarsko" literaturo in dva aretiranca sta ravno dokončala dolgotrajno potovanje v interesu "stvari".

Pomislite . . . Zdaj pa Dodd pravi, da aretirani mehiški delavci sploh niso anarhisti . . . Dokler so bili delavci le tujezemci brez prijateljev, brez odvetnika, je bila pot prosta za pomožnega okrajnega pravdnika. On ni le naznanil, da ima dokaze, da so aretiranci v zvezi z eksplozijo pri sodnijski palači, ampak da jih ima tudi za eksplozijo na podulični železnici . . . Ampak ko se je za stvar začel zanimati odvetnik Wilson, se je Dodd pričel umikati. Priznal je, da aretiranci niso anarhisti, toda mogoče je, da so radikalci. Zvečer je priznal, da nima dokazov, da so imeli aretiranci kaj opraviti z eksplozijo na podulični železnici. Na to je bilo zopet priznano, da jih dve priči nista mogli spoznati, kot osebe, ki so bežale po eksploziji pri sodnijski palači.

Ampak Dodd še ni odnehal. Mehiški delavci so: Mario Madreno, Jose Roa Christesal, Jesus Silvia in Victor Teren. Zadnji je pek, ostali trije pa restavracijski delavci. Posebej so denar zaslužili z izdelovanjem igrač. Portoričan, ki je bil z njim vred aretiran, je Julian de Hoyas, delavec. Kubanec Evgenij Fernandez je pridržan kot priča.

PODRŽAVLJENJE CERKVENIH POSESTEV V MEHIKI

Vlada dobi čez sto milijonov pezov nelegalnega premoženja mehiške hierarhije, ki je bilo nepostavno pridobljeno.

Mexico City, 14. sept. — Mehiška republika nacionalizira zaveč ko sto milijonov pezov (50 milijonov dolarjev) vrednosti posestev, ki so bila doslej v rokah katoliške cerkve in duhovščine v Mehiki. Večjidel tega premoženja bo prodanega in izkupiček se porabi za kritje stroškov, ki jih je imela vlada z vojaško kampanjo za strtje klerikalnih revolt.

Uradno poročilo se glasi, da cerkvena posestva v vrednosti trinajst milijonov dolarjev so že nacionalizirana. Posebna komisija je na delu, da likvidira posestva in reši sporne zadeve, ki so nastale iz tega. Calles ima še 14 mesecev predsedniške službe in v tem času namerava popolnoma podržaviti vsa cerkvena posestva.

Mehiška ustava iz leta 1858 prepoveduje cerkvi lastništvo zemlje in drugih naravnih bogastev. Navada je pa bila vseh zadnjih 70 let, da so bila posestva cerkve nepostavno prepisana na imena privatnih oseb. Vse to premoženje ima zdaj preiti v roke države. Duhovni so bili lastniki velikih premoženj kljub temu, da jim je zakon to prepovedoval. V državah Jalisco, Queretaro, Guanajuato in Vera Cruz so bili duhovniki kamoflažirani lastniki industrij in bank. Zapiski stolne cerkve v Mexico Cityju so odkrili, da je imela cerkev samo v tem mestu 231 premoženj. Na tisoče akrov polja po deželi je bilo last cerkve.

Francoski delavski veterani bojkotirali ameriške legijonarje

Delavsko-kmetska organizacija bivših vojakov imenuje legijonarje voljno orodje ameriških kapitalistov.

Pariz, 14. sept. — Največja organizacija francoskih veteranov svetovne vojne, "Dealvsko-kmetska zveza vojnih pohabljencev in bivših vojakov v Franciji", je včeraj izjavila, da se ne udeleži manifestacij v počast Ameriški legiji prihodnji pondeljek. Ta organizacija, ki je sprva sodelovala v splošnem odboru za počaščenje legijonarjev, je pred več tedni izvolila poseben odbor, ki je preiskal značaj in delovanje Ameriške legije. Odbor je dokončal delo zadnji teden in glavni odbor je včeraj naznanil:

"Mislili smo, da je Ameriška legija branitelj pravičnosti in miru, a zdaj smo izvedeli, da ni tako. Ameriška legija se ni brigala le za materijalne in moralne interese bivših vojakov, pač pa se je tudi mešala v politiko in vselej se je postavljala na stran kapitalistov in proti interesom delavskega razreda. Zgrozili smo se, ko smo izvedeli, da je legija faktično apelirala na governerja Alvana T. Fullerja, da mora biti eksekucija Sacca in Vanzettija izvedena. Legija je celo obljubila Fullerju svojo pomoč v slučaju kakih izgredov. S takimi ljudmi se mi ne moremo bratiti in obžalujemo, da se ostale francoske organizacije bivših vojakov pripravljajo na častni sprejem ameriških kapitalističnih veteranov."

Govorice o predsednikovi resignaciji

On zavzame Garyjevo mesto. — Obenem pa pomaga Dawesu do predsedništva. — To je posledica priporočanja Dawesa kot predsedniškega delegata.

Chicago, Ill. — Washingtonski poročevalec dnevnika "Chicago Tribune" je pričel priporočati podpredsednika Dawesa kot predsedniškega kandidata. To priporočanje je imelo takoj svoje posledice. Pričele so se širiti govorice, da predsednik Coolidge resignira, da zavzame mesto predsednika pokojnega Garyja pri jeklarskem trustu in tako pomaga Dawesu, da postane predsednik Združenih držav. Odkar je predsednik Coolidge podal svojo dvoumno izjavo glede predsedniške kandidature, političarji pričakujejo marsikaj s predsednikovih ust.

Vzroki za predsednikovo resignacijo so dvojni. Prvi je ta, da dobi dobro službo, drugi pa ta, da ga nasledi pravi človek. Po zatrdilu dnevnika "Tribune" je ta človek podpredsednik Dawes.

V finančnih in industrijskih krogih priznajo, da je za Morganovo oligarhijo Elbert H. Gary umrl malo prezgodaj. Vedno so upali, da Gary toliko časa vzdrži, da Coolidgev termin kot predsednik poteče, nakar postane predsednik jeklarskega trusta. Mogoče nastane potreba, da se ta srečen trenotek pospeši, ako bo naklonjen sreči Morganovih interesov v Washingtonu.

Tekma za predsedniškega kandidata je odprta vsem: Hooverju, Hughesu, Dawesu in Lowdenu, kot glavnim tekmecem. O Hooverju se je mislilo, da ga je Morgan izbral prvega, medtem ko je Lowden le začetnik, ki nikoli ne dokonča tekme. Hughes je najzadnji, posebno zaradi njegovih zvez z oljem. Njegova starost in njegov poraz leta 1916 govorita proti njemu. Dawes je zadnja izbira finančnih interesov, ki nimajo velikega upanja, da spravijo svojo prvo izbiro na glasovnico.

Ako se Coolidge zahvali za predsedništvo in postane predsednik jeklarskega trusta, tedaj je podpredsednik Dawes prejel predsedniško nominacijo za leto 1928, ko prevzame predsedniške posle mesto Coolidga.

Pullman Co. prihaja počasi v zadrego

Zavzela je očabno stališče trmoglavega podjetnika. — Unije postreščekov spalnih vos noče priznati.

Washington, D. C. — Industrijski avtokratje Pullman kompanije prihajajo v zadrego, ker nočejo priznati Bratovščino postreščekov spalnih voz. Ta zadrega bo postajala od dne do dne večja in končno bodo morali priti s svojo barvo na dan, ker jih do tega prisili Parker-Watsonov zakon. Takrat se bo Pullman kompanija nahajala mogoče v ravno taki zadregi, kot ob času stavke Pullman kompanije leta 1896, katere vodstvo je prevzel Eugen V. Debs.

A. Philip Randolph, splošni organizator Bratovščine postreščekov spalnih voz se nahaja v Washingtonu, da predloži zahteve te bratovščine meddržavni trgovski komisiji. On izjavlja, da bo organizacija v kratkem obdržavala konvencijo in da podvzame ostro akcijo napram kompaniji, ki je gluha in slepa za vse pametne besede. Randolph se je poslužil vseh sredstev, ki mu jih daje Parker-Watsonov železniški zakon.

Po zakonu morajo postreščeki čakati, da nastane "potreba", da ima predsednik moč uvesti zvezno preiskavo in je Pullman kompanija prisiljena zapustiti svoje avtokratično stališče. Da se to zgodi, morajo potreščeki zagroziti s stavko. To se zgodi, ko uslužbenci oglasujejo za stavko.

Leta 1896 je stavka pričela pri Pullman kompaniji in se je razvila v splošno stavko železničarjev. Ta stavka je bila zlomljena in strta, ko so se vporabile zvezne čete proti stavkarjem.

Postreščeki zahtevajo priznanje unije in minimalno mezdo $150 mesečno. Zdaj morajo delati do 400 ur v mesecu, za kar dobe $72 mesečne mezde. Postreščeki pa zahtevajo 240 ur dela v mesecu.

Septemberska vročina ubila deset oseb

Rekordni višek 95 stopinj in vremenski prerok še ne vidi nobene odpomoči. Bankirji so pa veseli.

Chicago. — Neznosna vročina, kakršne še ne pomni zgodovina Chicaga, v mesecu septembru, je objela ves centralni zapad Amerike. V Chicagu je temperatura narastla v torek popoldne na 95 stopinj in osem oseb je umrlo vsled vročine. Dve žrtvi sta bili v pondeljek, skupaj deset v dveh dneh.

Henry Cox, vladni vremenoslovec v Chicagu, pa pravi, da še ne vidi nobene olajšave in val vročine bo morda trajal ves teden.

Silna soparica je pognala na tisoče ljudi v kopališča, ki so navadno že zaprta v tem času; drugi tisoči so zbežali v avtih v bližnje šume in tretji tisoči so spali v parkih. Policija je dobila navodila, da pusti občinstvo v parkih vso noč, ako kdo hoče prenočiti tam.

Biro mestnega vodovoda javlja, da količina porabljene vode v torek prekaša vse rekorde prejšnjih septembrov.

Val vročine je prišel vsled goste atmosfere od Rocky Mountains do Atlantičnega obrežja; južni vetrovi od Mehiškega zaliva tlačijo atmosfero in uspešno odbijajo hladne vetrove iz Kanade. Tupatam so v teku lokalni nalivi, ki pa ne morejo dosti pomagati.

Po vsem srednjem zapadu je vroče. V Des Moinesu, Omahi, Sioux Cityju in Dubuqueju je blizu 100. V Dubuqueju so zaprli šole v torek vsled vročine.

Čikaški bankirji in borzijani izražajo veselje, češ da bo koruza dobro dozorela, toda prof. Cox je mnenja, da bo koruza ne le hitro dozorela, temveč tudi zgorela, ako bo to trajalo še nekaj dni.

Lindbergh je proti omejitvi poletov.

Spokane, Wash.—Charles A. Lindbergh je 13. t. m. izjavil pred poročevalci, da on je proti nameravanemu zakonodajstvu za omejitev in kontrolo poletov čez oceane. Vsaka pijonirska doba ima svoje žrtve, tako tudi avijacija, je rekel Lindbergh. Vsako omejevanje bi zadržalo napredek letalstva.

Reakcijonarni političarji na delo

Odpravili bi radi tedenski davek. Parlamentarni zakulisniki že brusijo svoje jezike, da bodo gladko tekli.

Washington, D. C. — Reakcijonarni političarji, ki niso nikdar zinili besede, da naj države obdavčijo bogate dedščine, so zdaj pričeli godrnjati o zveznih birokratih, ki hočejo uničiti pravice posameznih držav. Po njih mnenju pripada obdavčenje dedščin državam.

Parlamentarnim zakulisnikom pojde zelo trda, akoravno so pripravili svoje jezike, da prepričajo konservativne republikance, da naj bodo bogate dedščine proste davka. Ekonomičarji vseh barv soglašajo v tem, da je obdavčenje bogatih dedščin najpoštenejši davek in da je nemogoče ta davčni dohodek zvrniti na ljudske hrbte.

Milijonarji in njih poslušni političarji bi pa najrajše videli, da se pobira davek od bogatih zapuščnin. Ako bi kongres sklenil, da vse zapade davku, kar je več kot sto tisoč dolarjev vrednosti po smrti milijonarja, tedaj bi ukrenil zelo moder zaključek, ki bi pripomogel k hitremu odplačilu vojnih dolgov.

Polet okoli sveta

Letalca sta ušla tajfunu in dospela v Tokio. Jutri poletita čez Pacifik.

Tokio, 14. sept. — Američana Brock in Schlee sta danes dospela na letališče Kasumigaura, 45 milj od Tokia. "The Pride of Detroit" je zapustil Omuro danes zjutraj in srečno ušel tajfunu, ki je včeraj razsajal v dotičnem okolišu. Letalca sta naznanila, da v petek poletita proti Midway Islandu v Pacifiku.

ŽRTVE AVTOV.

Chicago, 14. sept. — Žrtve avtov naraščajo v Cook okraju z vsakim dnem. Včeraj so avti zahtevali tri nadaljne žrtve. S tem je letošnja krvava statistika narasla na 680 žrtev od novega leta.

Feng obdolžen masakra 30,000 oseb.

Peking, 14. sept. — Kitajski listi v Pekingu poročajo, da je takozvani kristjanski general Feng Juhsiang ukazal masakrirati 30,000 prebivalcev obojega spola in vseh starosti v mestu Čangte v provinci Honan iz maščevanja, ker so člani tajne organizacije "Nebeška vrata" ubili nekaj vojakov njegove armade. Vest ni potrjena.

Deček rešil strežnico in dete.

Chicago, 14. sept. — Robert Styber, 12-letni deček, je včeraj na 67. cesti na obrežju Michiganskega jezera rešil 23-letno strežnico in malo dete v vozičku. Dete in strežnica sta namreč ponesreči padla v jezero. Robert se je izkazal junaka ko je najprej rešil dete, nato pa še strežnico.

Učenjak žrtev poklica.

Manchester, Anglija, 14. sept. — Dr. Sidney R. Wilson, svetovno znani kirurg, je bil včeraj najden mrtev v njegovem laboratoriju. Na obrazu je imel masko in pred njim je bil aparat za uspavanje s plinom. Dognali so, da je preizkušal na sebi nove vrste anastetiko, ki ga je zadušila.

Wilsonov trg je Sacco-Vanzettijev trg na Češkem!

Praga, Čehoslovakia, 14. sept. — Na predlog komunistov v občinskem zboru je bil včeraj Wilsonov trg v Lučencu prekrščen v Sacco-Vanzettijev trg. Konservativni elementi srdito protestirajo.

Nagrada za uboj.

Chicago, 14. sept. — Policijski načelnik Hughes je danes pripel zvezdo na prsi 24-letnega mladeniča Richarda Krogha, ker je v pondeljek ubil nepoznanega roparja, ki je udri v njegov dom.

Nova koalicija pride v Jugoslaviji

Sedanja vlada pade. Radičeva stranka izgubila 16 mandatov.

Belgrad, 14. sept. — Izid skupščinskih volitev zadnjo nedeljo je sledeči:

Radikali 112, demokrati 67, Radičevi kmetje 53, neodvisni demokratje 30.

Vse stranke so izgubile na mandatih, samo demokratje so pridobili 32. Radičeva stranka na Hrvaškem je izgubila 16 poslancev.

Ker nima nobena stranka večine, bo morala Vukičevičeva vlada podati ostavko in sestavi se nova koalicija.

Oglašajo se že zahteve za nove volitve!

Tajfun usmrtil tisoč Japoncev

Na stotine mrtvih v Mehiki. Potresna katastrofa v južni Rusiji.

Tokio, 14. sept. — Tajfun (morski ciklon), ki je metal ogromne valove vode na suho, je včeraj uničil japonski mesti Kojima in Nakamura blizu Nagasakija. Po prvem poročilu je najmanj tisoč ljudi izgubilo življenje in valovi so pometli 1500 hiš. Uničene so tudi mnoge ladje.

Nogales, Arizona. — Iz Mehike poročajo o groznem tajfunu, ki je divjal 13. t. m. po vsem zapadnem obrežju Mehike. Tri pristaniščna mesta, Guyamas, Salina Cruz in Manzanillo so deloma uničena in na stotine oseb je mrtvih. Takega morskega viharja še ne pomnijo v zgodovini Mehike.

Jalta, Krim, Rusija, 14. sept. — Potresni sunki, ki so se tukaj pojavili v pondeljek, se ponavljajo. Ljudje prenočujejo pod milim nebom. Doslej je bilo deset oseb ubitih in mnogo hiš porušenih. V Sebastopolu se je podrl observatorij.

ORGANIZACIJA ODOBRILA NOVO ZAKONSKO PREDLOGO ZA POŠTNE DELAVCE.

Pet in štirideset minut ponočnega dela naj se šteje za uro časa. — Poštni delavci se premeste v tretjo kategorijo uslužbencev.

Buffalo, N. Y. — Narodno društvo poštnih delavcev je na svoji konvenciji odobrilo zakonsko predlogo kongresnika Rathbona, po kateri se pri ponočnem delu šteje 45 minut za uro delavnega časa. Poštni delavci se naj premeste v tretjo kategorijo poštnih uslužbencev. Poviša naj se pokojnina. Čuvaji, oboroženi stražniki so tudi člani unije poštnih delavcev.

Policaji obdolženi grafta.

Chicago, 14. sept. — Šest policajev s Filmore street postaje je obdolženih grafta in so bili suspendirani od službe, ker so sprejemali podkupnino od nekega butlegarja.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

128

Datum v oklepanju n. pr. (August 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

JUŽNA AMERIKA IN LIGA NARODOV.

Južno od Rio Grande (Velike reke) pričenja svet, kateremu pravijo v današnjih dneh latinska Amerika. Ta svet razpada v več samostojnih republik ali narodov, večjih in manjših. Ti indo-latinski narodi dolgujejo Wall Streetu $4,300,000,000 (štiri milijarde tri sto milijonov dolarjev). Posledica tega dolga je, da narodi južno od Velike reke delajo na to, da se osvobode prijema jenkijskega imperijalizma. To prizadevanje latinskih narodov pa zopet obrača nase pozornost vsega civiliziranega sveta.

V Washingtonu so bili precej hudi, ko je Enrique Villegas iz Čila, predsednik sveta lige narodov, izjavil, da ni nobenega vzroka, zakaj bi se liga ne zanimala za vprašanja, ki se pojavljajo med ameriškimi vladami.

V zadnjih letih je bilo več takih vprašanj, ki so zanimala ves svet. Tu je bil mejni spor med republikama Čile in Peru. Bile so homatije v Nikaragvi in nekaj časa je izgledalo, da pride do vojne med Mehiko in Združenimi državami. Vrh tega so južne republike bogate na naravnih zakladih in sirovinah, po katerih imajo skomine industrijalci vseh narodov.

Vpričo takega položaja v latinski Ameriki je Villegas zasekal globoko s svojo naivno izjavo v Monroejevo doktrino. Ni čudo, ako se je slišalo godrnjanje v Washingtonu, kajti Villegas je odprto sugestiral, da naj evropejski narodi nikar ne gledajo v nasprotno smer, ko se morajo manjši narodi na ameriškem kontinentu kloniti volji jenkijev, ampak naj gledajo pazno, kaj se godi na ameriški polovici sveta.

Ti indo-latinski narodi od vladajočega razreda pa siromašnega peona se zavedajo, da je imperijalizem le vedno imperijalizem, pa naj bo ameriški, britski, francoski, nemški ali italijanski. Ali oni upajo, ako izigrajo potezo, da se prično imperijalistični narodi prepirati med seboj, da se olajša zanje imperijalistični jarem, pa naj bo kakeršnikoli. Kajti če se dva prepirata in tepeta med seboj, se tretji smeji. Ameriški državni department pa tega noče. On ne mara prepirov z evropejskimi narodi glede indo-latinskih narodov. Državni department upa, da se liga narodov ne bo vmešavala v prepire tokraj Atlantika, da se indo-latinski narodi ne bodo pritoževali napram jenkijem na višjo inštanco, ki bo izrekala končne sodbe o sporih, ki so se rodili na ameriškem kontinentu.

Indo-latinskim narodom niso všeč pogodbe, ki jih njim vsiljujejo njih severni sosedje. Panami na pr. je bila vsiljena pogodba, po kateri skoraj popolnoma izgubi svojo neodvisnost. Panama se želi pritožiti na ligo narodov. Republika Čile ni zadovoljna glede mejnega odloka. Nikaragva išče pota, da se pritoži proti vsiljevanju predsednika, katerega nikaragvaško ljudstvo ne mara. Za vse take dogodke žele indo-latinski narodi najvišjo razsodišno oblast, ki bi saj na videz imela nepristransko lice.

Ameriški državni department pa kaj takega ne želi. Panami je prepovedal vložiti pritožbo in ji je ukazal podpisati, če ne, se ji lahko kaj takega pripeti kot Haitiju ali Nikaragvi.

Tudi Francija in Britanija bi radi videli, da se zadeve ameriških latinskih republik rešujejo pred ligo narodov. Francoz Paul Bouncour je dejal, da ameriške latinske države spravijo katerokoli vprašanje pred ligo narodov in njen svet bo z radostjo rešil tako vprašanje na prijateljski način. Sir Austen Chamberlain, britski minister za zunanje zadeve, je menil, da mora liga narodov postati realnost za narode, ki so njeni člani in žive oddaljeni.

In kdor ni slep za vse, kar se godi okoli njega, vidi, da narodi tekmujejo med sabo za trge v latinski Ameriki in na Daljnem vztoku. Kadar Evropa zopet okreva od ran svetovne vojne, tedaj se potrudi za svetovne trge. Tedaj prične šele prava tekma, obenem pa nastane zopet resnična nevarnost za svetovno vojno, ne glede nato, če se je ustanovila liga narodov z namenom, da prepreči vojne.

SLIKE IZ NASELBIN

O farmarstvu v Teksasu.

Port Arthur, Texas. — Rad bi nekoliko opisal moj obisk pri naših rojakih v Clevelandu, Tex. Sam sem jako zainteresiran v farme in tako sem šel obiskat naše rojake in pogledat, v kakšnih krajih žive in kakšne farme imajo. Predno pa pričnem opisovati kraj, se moram našim rojakom prav lepo zahvaliti za pravo slovensko gostoljubnost, kakor jo znajo izkazati samo slovenski farmarji. Posebno se moram zahvaliti našemu rojaku Franku Zimmermanu in družini Reškovi. Žal mi je, ker rojaka Reška ni bilo doma, z njegovo ženo in 6 prav lepimi in prijaznimi hčerami smo se zabavali prav po domače in gasili žejo s pijačo, kakoršno znajo narediti samo slovenski farmarji tukaj v Texasu. Starejša hčerka, lepa in prijazna dekle, nam je zaigrala na harmoniko tako, da je bila vsa loza okrog in okrog Reškove farme v veselju.

Toraj sedaj šele vem, zakaj se Slovenci tako boje Texasa. Nekako pred štirinajstimi leti, ko sem bil v Arizoni, sem bral v Glasu Naroda marsikak dopis, ampak ne od človeka, ki je živel v Texasu, temveč od človeka, ki Texasa ni videl drugače kakor na zemljevidu. Marsikdo se ga še dobro spomni, posebno pa farmarji, kateri so tukaj naseljeni. Za par desetakov "komišna" je izvabil sem nekaj slovenskih družin, ki so morale plačati težko prisluženi denar. Ne vem ravno, koliko sveta Slovenci tukaj lastujejo, ampak vozili smo se skozi lozo več kakor eno uro in to je bilo vse last Slovencev. Prišli so sem, da bi živeli na svojih farmah, ampak veliko se jih je takoj obrnilo nazaj, nekaj jih pa je tukaj ostalo in so še sedaj tukaj. Tukaj ni drugega kakor loza, les skoraj ves posekan, nekoliko mladih borovcev in veliko štorov. Zemlja pa ni drugo kakor pesek, (tukaj mu pravijo quick sand). Prvo leto že malo zraste, potem pa, ako ne gnojiš z živinskim ali umetnim gnojem, pa ne zraste nič, posebno ako je malo suša. Zemlja bo kaj vredna čez sto ali sto petdeset let, ko mlado drevje zopet zraste toliko, da bodo zopet kapitalisti videli dobiček v njem. Kar se tiče poljedelstva, pa ne bo nikdar dobro, posebno v naših letih ne. Ako hočeš sedaj tam farmariti, moraš najprvo dve ali tri leta čistiti zemljo, potem ti eno leto malo zraste. Zatem jo moraš gnojiti z živinskim in z umetnim gnojem in še potem ni dosti. Toraj kar se farmarije tiče okoli Fastorije in Clevelanda, Texas, ne bo nikdar uspela, vsaj v naših letih ne.

Imajo pa tukaj Slovenci drugo podjetje, namreč olje. Imajo "drilling rig" za vrtanje, kateri jih stane čez 10,000 dolarjev, vse plačano, in imajo okrog 3000 akrov zemlje v najemu in luknjo zvrtano blizu 4000 čevljev. Sedaj so vrtanje ustavili za nedoločen čas. Imajo pa jako dobra znamenja za olje. Ako ga ne dobijo v tej luknji, kjer vrtajo sedaj, potem mislijo začeti drugo, malo v stran. Družba se imenuje "Proletarian Diamond Oil Association," in je skoraj vse v slovenskih rokah, pod nadzorstvom neumornega rojaka Frank Zimmermana. Ako dobijo olje, potem bodo vsi delničarji te družbe lahko ponosni na svojega rojaka Franka, ker on je vse to izpeljal in je še sedaj vse pod njegovim nadzorstvom. Olje je seveda špekulacija, ampak edina stvar, za katero je ta zemlja, ki jo lastujejo Slovenci, tukaj okrog dobra. Za farmarijo, za kar so jo Slovenci kupili, pa ni in nikdar ne bo.

Ima pa Texas veliko dobre zemlje, boljšo kakor vsaka druga država v Ameriki, ampak taki agentje, kakor je bil tisti Slovenec iz Illinoisa, ki je pred štirinajstimi leti prodajal lozo in pesek za dobro zemljo, je ne dobijo v roke. Enkrat je prišel v Fastorijo in so ga nekateri vprašali, kje so tisti kraji, ki jih je imel na slikah, katere jim je kazal, pa ni vedel, ali so bile slike vzete v Texasu ali v Kaliforniji. Zatoraj rojaki, nikar ne kupujte zemlje od ljudi, kateri nimajo pojma o farmi in sploh takih ljudi, katerim je farmarije deseta briga, samo da dobijo svoj "komišen."

Jaz sem farmaril tukaj v Texasu deset let. Okoliščine so nanesle tako, da leto in pol ne farmarim več, ampak ne bo preteklo več 6 mesecev, ko bom zopet na farmi. Živel sem med drugorodci zadnjih sedemnajst let in sedaj mi je pa dolgčas po Slovencih. V naselbini, kjer lastujem farmo, so bili večina Nemci naseljeni. Mislil sem, da se bom privadil, ampak ni šlo. Vedno sem mislil, da bi šel nazaj v rudnike, ali v industrijske kraje, ker je pa vsak časopis in vsak dopis v njih pisal o slabih časih, sem pa ostal v Texasu in mislim, da bom še za naprej tukaj.

Ko sem bil na farmi, sem zmerom slišal govoriti, koliko zaslužijo v industriji. Tako sem mislil, bom šel pa delat in bom o bogatel kar naenkrat. Odkar sem videl, v kakšnih krajih Slovenci živejo in da imajo jeklene voljo za obstanek na svoji zemlji, mi je prišla, kakor mislim, dobra ideja v glavo, kako bi se lahko tukaj ustanovila slovenska kolonija. To pa brez vsakega agenta in "komišna." Meni so razmere dobro znane, kako tukaj prodajajo zemljo. Sem pridejo ponajveč kakšni izpridenci advokati, prevzamejo kakšnih 5,000 do 20,000 akrov zemlje in potem pa pošiljajo svoje agente po celi Ameriki. Prevzamejo zemljo seveda poceni in potem jo pa prodajajo za trikrat višjo ceno. Vem, da bi marsikaterega Slovenec rad pustil jame in tovarne in bi se naselil na farme, ampak največ se jih pa boji, da bi bili opeharjeni, kakor jih je bilo že mnogo. Prihodnjič bom razložil mojo idejo, v kolikor jo bom zmožen, potem pa lahko vidite, ako bi bila izpeljiva ali ne.

—Gus Kunover.

Epidemija izletov. — Kaj je z gowandsko dramatiko?

Gowanda, N. Y. — Epidemija izletov in počitnic, ki se je letos zelo razširila, se je prijela tudi mene. Pa ne da bi kdo mislil, da sem jo mogoče mahnil kam daleč na sever; ne, ker za take izlete se s "finančnim ministrom" preslabo razumeva.

Da dam tej bolezni vsaj malo zdravila, sem se podal na Labor day na Library, Pa., kjer so vprizorili kar dve igri, za kar jim moram dati priznanje, ker vkljub temu, da se nahajajo že šesti mesec na stavki in nekateri ves čas nič ne zaslužijo, vseeno niso izgubili poguma in dobre volje za koristno zabavo kakor je dramatika. Igri sta bili igrani vse skozi dobro; ako upoštevam, da so bili nekateri igralci zdaj prvič na odru, so se vseeno dobro odrezali, zatorej fantje, le tako naprej.

Udeležba je bila tudi precej dobra, tako da vem, da so bili z gmotnim uspehom zadovoljni.

Kako so bili gledalci zadovoljni ne vem. Ako mogoče kdo ni bil zadovoljen, ni to krivda igralcev, ampak gledalcev; seveda otrokom se ne more dopovedati, posebno malim, katere imajo matere v naročju, ampak tistim "otrokom" med tridesetimi in štiridesetimi leti, ki bi rekel, tako rekoč nalašč delajo nemir, je pa po mojem mnenju neodpustljivo, in bi se morali odstraniti iz dvorane, če ne drugače, pa s silo, ker dopovedati jim tako ni mogoče.

Z obiskom na Libraryju sem bil prav zadovoljen in se moram tamkajšnim rojakom zahvaliti za njihovo postrežbo in gostoljubnost, katero so mi izkazali, posebno pa družinam Intihar in Ambrožič. Lepa hvala za vse.

Kaj pa tukaj v Gowandi? Jaz mislim, da bi tudi lahko kaj podobnega napravili, samo začeti je treba, pa gre. Slovenski dom je postavljen, zato naj služi temu, za kar je bil postavljen, namreč za naše skupno zbirališče, za izobrazbo in zabavo. Ne pustimo, da bo tam stal prazen, dajmo začeti.

Po mojem mnenju je izmed vseh zabav dramatika najbolja, ker tam se pošteno zabavaš in izobražuješ. Nikar ne misliti, da bi ne šlo, samo začnimo, pa boste videli, da bo šlo.

Seveda, za vprizarjanje iger je treba treh reči: odra, igralcev in pa knjig, oziroma iger. Oder imamo, samo malo premajhen je; pa je treba napraviti tako, da bo odgovarjal vsaj za srednje podeželske igre. Zato apeliram na tiste faktorje, ki majo pri domu besedo, da se zavzamejo za to čimprej mogoče. Kar se tiče igralcev, jaz mislim, da se v naselbini, ki ima okrog 50 slovenskih družin, bi se dali tudi dobiti. Glede iger bi pa priporočal, da se tukajšnje društvo pridruži izobraževalni akciji; od tam bomo dobili vse potrebne igre. To vem iz lastne izkušnje, še ko sem bival na Libraryju, Pa., in sem tamkajšnji izobraževalni in zabavni dom pripravil, da se je pridružil isti. Vselej, kadar sem se obrnil do nje, so mi po svoji moči postregli. Zato vam tudi to priporočam.

Le poskusimo, ali smo zmožni kaj napraviti ali ne.

James Dekleva.

Tekstilna industrija v Novi Angliji koleba

Malo je oživela, a že se pripravlja ofenziva na delavnik. — Obenem se pa od delavca zahteva več produkcije.

Washington, D. C. — Kakšno vlogo bo igrala Nova Anglija v tekstilni industriji Združenih držav je še vprašanje, na katerega niso odgovorili finančniki, industrijalci in delavci. Leta 1880 je bila ta industrija v Novi Angliji na višku svojega razvoja. Od tega časa se je pričela počasi razkrojevati in njeno razkrojevanje se še ni ustavilo. Kraj Nove Anglije, ki se razprostira ob obali od Providence, Fall Riverja in New Bedforda do Lawrence, Lowella in Manchesterja, je hrbtenica bombažni in volneni tekstilni industriji. V tem kraju je bilo v preteklih mesecih opaziti, da je ta industrija nekoliko oživela. Začasno se je ustavila tendenca za preseljevanje industrije na jug in opuščanje industrije. Lymanova kompanija v Holyoku, Mass., York kompanija v Sacu, Me., in Osborn kompanija v Fall Riverju, Mass., se še niso odločile, da preselijo tovarne, ali da se razpuste.

Nova uprava, nov kapital, zahteve za znižanje davka, ugodni položaj spomladi in poleti to so činitelji, ki so pomagali tem kompanijam. Ampak zdaj so se kompanije odločile, da napravijo združeno ofenzivo in odpravijo postavo, ki določa za žene in otroke samo 48 ur dela v tednu v državi Massachusetts. Obenem pa te kompanije pritiskajo na delavce, da posameznik vedno več in več producira.

Precej teh tovaren kontrolirajo bankirji v Bostonu in Providencu, ki so se še nekaj let nazaj venčali z lokalnim patrijotizmom. Ti bankirji vlečejo denar iz teh tovaren in ga nalagajo v južnih tovarnah, da podvoje dobičke. Na ta način je tovarna za tovarno prenehala obratovati, ker ni imela finančne opore. Denar, ki so ga bankirji odtrgali od podpore za domačo industrijo, so pa pošiljali za gradnjo tovaren na jugu.

New Bedford, sedež bivšega senatorja Butlerja, političnega gospodarja v državi Massachusetts in ravnatelja Coolidgeve politične sreče, je baje pokazal pot, ki vodi iz brezdna. V tovarnah so prenehali izdelovati raskavo prejo in blago in izdelujejo le finejše blago. Mešanje bombaža z rajonom, to je novo na kemični način pridobljeno svilo, se je izkazalo za rešitev industrije. Rajon, to novo blago, se hitro spopolnjuje, postaja trpežen in izgubiva svoj sumljivi blesk. Ako se zmeša z bombažem, se napravi iz njega prav fina tkanina, ki jo rade kupujejo žene in dekleta.

Tovarne v Bedfordu niso bile zgrajene za izdelovanje takega blaga. Zgrajene so bile, da izdelujejo raskavo blago iz bombaža. Lastniki tovaren so čez noč odprli svoje oči in pričeli izdelovati novo blago. Sledile so jim tovarne v Fall Riverju in Providencu, v katerih poleg tega blaga izdelujejo tudi ruhe in blago za blazine. Raskavo blago se zdaj izdeluje le na jugu.

Z juga bo blago odhajalo bolj v latinsko Ameriko in na Daljni vztok. Kadar prično južne tovarne izgubivati te trge, tedaj bodo pričele izdelovati finejšo blago in delati konkurenco tovarnam v Novi Angliji. Takrat bodo dnevi tekstilne industrije v severnih državah šteti.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Divji ljudje.

Zdaj, ko se približuje "fajt" med Dempseyjem in Tunneyjem v Chicagu, imajo časnikarji starega kova vražjega posla s pranjem pugilistike. V krogih profesijolnalnih moralistov je precej opozicije. Ni je pa večje zabave kot čitati zagovore "fajta." Iz teh zagovorov se vidi, kako tenka je še koža civilizacije.

Člankar pravi v "Tribuni", da je pretepanje v "ringu" čisto človeško. Ljudje so se vedno pretepali in se bodo — in drugi to radi gledajo in bodo! Citira nekega protestantskega pridigarja, ki je priznal, da rad čita vesti o bokserjih, dasi v pridigah nasprotuje "fajtu." Ne more si pomagati, ker je to človeško!

Seveda je človeško, saj je kanibalizem tudi človeški! Odlaganje nečistoče iz droba je tudi človeško!

"Tribunin" člankar je — kakor po navadi — povedal le pol resnice. Pretepanje je lastnost človeka — divjega in barbarskega človeka, ne pa civiliziranega.

Divjaka ni sram jesti človeško meso, barbara je pa že, dočim se civiliziran človek loti človečine le tedaj, če že podivja vsled gladu. Divjaka in barbara ni sram, če se trebi javno, civiliziran človek se pa skrije. Divjaku in barbaru je pretepanje in prelivanje krvi največji spor, civiliziranec se pa že sramuje tega početja, dasi se zelo težko otresa tega globoko ukoreninjenega instinkta.

Učenjaki do danes sledijo človeka pol milijona let nazaj. Javski "Pitecanthropus erectus" je že toliko star. Ta človek je živel le ob pesti. Pol milijona let — ali pa milijon let, če je človek že toliko star kot se glase najnovejše znanstvene izjave — se človek že pretepa in kolje na svetu. To je bilo njegovo vsakdanje opravilo. To je bila njegova vera. Saj je daroval ljudi in človeško kri bogovom. Iz te kanibalske, krvoločne vere se je razvila tudi kristjanska vera, ki nam pripoveduje o krvavi daritvi samega božjega sina.

Kri je morala biti ob vsaki priliki. Vsako važno delo je bilo namazano s krvjo. Prelivati kri, človeško ali živalsko, je bila in je še največja slast divjega in barbarskega človeka. Manj kot dvatisoč let je tega, ko so prelivali kri vsak dan v amfiteatrih v Rimu.

Civiliziran človek sovraži surovo silo. On hoče zamenjati boj pesti z bojem razuma. Ameriško boksanje je sicer zobanje sladkorja napram gladijatorskim bojem v Rimu in je božanje napram španskim borbam z biki, a vendar je barbarsko. Človeka potegne nazaj v divjaštvo in živalstvo.

Kdor še ne verjame, da je človek oddaljeni sorodnik gorile, naj prečita dober opis lova na gorile v Afriki, kako se bojujejo, potem pa naj gre gledat "fajt" Dempseyja in Tunneyja. Videl bo pravi duplikat Afrike . . .

In oni, ki se najbolj norčujejo iz opičjega predništva, bodo najbolj ploskali v čikaškem stadijonu in s tem pokazali svoj gorilski instinkt!

LAWSON, OČE POŠTNE HRANILNICE.

(9. septembra, 1850.)

Victor F. Lawson, dasi njegovo ime ni posebne znano široki javnosti, je bil odlična pojava v ameriškem časnikarstvu. Njegovo žurnalistično delovanje se je omejevalo na mesto Chicago v dobi okolo l. 1880, ko je osrednji zapad trpel na posledicah prehitrega razvoja in je bila mestna uprava v Chicagu vseskozi korumpirana. "Graft" je prevladoval, zločinstvo je bilo v zavezništvu s politiko in za dobro občinstva se ni nihče posebno brigal. Lawson se je rodil v Chicagu in je po precej dobri šolski izobrazbi vstopil v tiskarno očeta. L. 1875 je bil v Chicagu ustanovljen jutranji dnevnik "Chicago Daily News". Prvo leto ni časnik dobro uspel. V juliju prihodnjega leta ga je kupil Lawson skupaj z Melville Stonom, kateri je kasneje prodal svoj delež in stopil na čelo velike ameriške obveščevalne organizacije Associated Pressa, katera zalaga z brzojavnimi vestmi čez 300 ameriških časnikov. Lawson je potom svojega časopisa vodil neizprosno borbo proti korumpiranim političarjem, ki so od časa do časa imeli mestno upravo v svojih rokah. Neumorno se je boril za napredek Chicaga in zboljšanje tamošnjih razmer. Dal je inicijativo za ustanovo zdravilišča za slabotne otroke revnih staršev. Zagovarjal je ustanovitev poštnega hranilništva in njemu bolj kot komu drugemu se je zahvaliti, da se je tam sistem uvedel. Umrl je l. 1926, njegova časnikarska lastnina se je cenila ob njegovi smrti na 19 miljonov dolarjev. Mnogo denarja je posvetil dobrodelnim in kulturnim svrham.

F. L. I. S.

Dvojni umor radi darila.

Baltimore, Md., 14. sept. — Anton Daniels, star 55 let, je včeraj ustrelil najprej svojo ženo nato pa še sebe med prepirom z ženo radi poročnega darila njiju hčere.

ZDRAVSTVENI KOMISAR TOKIJA V CHICAGU.

Proučuje tukajšnje zdravstvene naprave.

Chicago, 14. sept. — Dr. Tomah Ikeda, zdravstveni komisar mesta Tokija, se mudi tu na obisku. Sem je prišel z namenom, da prouči zdravstveno stanje mesta Chicago ter da uvede v Tokiju iste zdravstvene naredbe, naprave in metode.

Japonska je prekosila Ameriko v napredku na polju bakteriologije, patalagije in imunologije, toda je zaostala za Ameriko v drugih branžah medicine, kot je izjavil dr. Ikeda.

Dr. Ikeda, kot japonski vladni zastopnik, bo ostal v Združenih državah eno leto, kjer bo preiskoval ameriške metode zdravstva. V Chicagu ostane pet tednov, kjer še posebno posveča svojo pozornost sistemu pasteurizacije mleka, ki je priznan kot najboljši na svetu.

Dr. Bundesen, zdravstveni komisar mesta Chicaga, glavni vodja in pojasnjevalec tujerodnih zdravstvenih komisarjev, ki so tu na obisku, je izvedel od dr. Ikede, da na Japonskem je povprečno življenje veliko krajše kot v Ameriki. Na Japonskem je danes povprečna dolgost življenja 40 let. V Združenih državah pa je 18 let več, ali 58 let povprečnega življenja.

Temu rekordu je brezdvoma kriva visoka mortaliteta dijenčkov na Japonskem. Tam namreč od vsakih tisoč detet umre 170 predno dosežejo eno leto starosti. V Združenih državah jih pa umrje, kot pravi poročilo, od vsakih tisoč pred letom starosti komaj 66.

Japonska s 70 milijonskim prebivalstvom na površini ene dvajsetinke ozemlja Združenih držav ima komaj stotisoč krav v celi deželi, da zakladajo ljudstvo z mlekom. Medtem ko je samo za Chicago potrebno tritisoč krav, da zakladajo prebivalstvo z mlekom.

Nesreča na gugalnici.

Chicago, 14. sept. — Snoči je sedemletna Sylvia Urbanek tako nesrečno padla z gugalnice na domu staršev, 3814 W. 26th st., da je na mestu obležala mrtva. Nenavadna silna vročina je kriva sličnih nesreč, ker vse beži na prosto in si drugače želi utehe.

Politični pregled po Jugoslaviji

MINISTRI MED SEBOJ.

(Izvirno Prosveti.)

Belgrad, 24. avgusta. — Prav lepo je poslušati in čitati govore strankarskih voditeljev povodom sedanje volilne borbe. Predsednik vlade, Velja Vukičević, roma po Jugoslaviji, okrajni glavarji mu s pomočjo žandarmerije napravljajo sprejeme. Učiteljice so komandirane, da mu poklanjajo šopke in mali otroci vpijejo "živijo." Govori se celo, da pridejo volilci k njegovemu sprejemu in tedaj se čuje žvižganje in burni glasi "dol ž njim." Predsednik vlade pa daje časnikarjem izjave, kako bo veselo vladal še dolgo leta.

Bivši minister Svetozar Pribičević pa v temperamentnih govorih pobija ministrskega predsednika. Pravi: "Kdo je ta Velja Vukičević, ali je na mizi ali pod mizo? Žalostno je, da je ta tako neznatna figura postala ministrski predsednik."

Klerikalni dr. Korošec, minister n. r., postaja bolj brbljav kot nekdaj Stepan Radić. V Ptuju je udrihal čez Pribičevića, nekdanjega ministra, in smešil sedanjega ministra Radića; o obeh je trdil, da ne moreta biti več v vladi, kajti v vlado pojde njegova partija, ki so jo sicer na vesoboto brcnili preko praga. Obenem se je pa ta dr. Korošec smejal, kakšen diplomat je, da je bil v diplomatski misiji v Sofiji in Budimpešti. Njegova zadnja pa je, da sta se v Monaherem sešla kralj Jugoslavije Aleksander in kralj Bolgarije Boris. Kmetje so zijali češ, ta pa ta . . .

Pa prišlo je, kar se Korošec ni nadejal.

Pomočnik ministra zunanjih del Steva Pavlović, je drugi dan izjavil: "Čudim se, kako je mogel dr. Korošec priti do take trditve, ko ve, da ni res, da bi naš kralj sestal z bolgarskim." — Glejte, duhovnik Korošec, bivši minister, se je na lažnivem zlagal. Tako ga svetu predstavlja ta demanti pomočnika samega ministra zunanjih del.

In g. Vukičević je dejal glede izjave urednika "Politike" Ninkuzmić, ko je prečital gori omenjene trditve duhovnika Korošca:

"Ja neznam koji mu je djavo govorio."

Torej hudič (djavo) je duhovnika Korošča obsedel, da je lagal. Pravoslavni kompanjon Vukičevića že pozna katoliškega duhovnika kega tovariša.

Ljuba Davidović, bivši ministrski predsednik, je v velikem govoru v Skoplju 23. avgusta kritiziral teror in ponašanje sedanje vlade, v kateri so raz tri ministri, ki so nedavno vse svoje premoženje prepisali na svoje žene. Pripovedoval je, da je njegova stranka obtožila lani pet ministrov, ali lažje je izpremeniti državno ustavo kot obtožiti ministra, kajti za izpremembo konstitucije je potrebna potrditev glasov v parlamentu; da pa obtoži ministra pred parlamentom pa je treba dve tretjini glasov! Tega ni nikjer v Evropi. Radikali so se dobro zavarovali.

In nadaljeval je: "Svojčas je bil neki politik: "Ne bo prave odgovornosti, dokler se ne bo vsaj enega ministra izpolnilo (nagačilo) v slano in jo pustilo sušiti v sobi, kjer imajo ministrske seje." Je to sicer groteskno govorjeno za Jugoslavijo bo imel ta izrek skoro prav, kajti v tej državi bo treba strogo kaznovati prve funkcijonarje, potem bodo manjši imeli respekt pred zakonom.

Kajne, da je prav podučno gledati vse te stvari. Če bi ljudje vsaj nekoliko razmišljali o tem, bi seveda pri volitvah sodili po delu, ne po agitacijskih gesli. Ob času volitev se vidi nezrelost občinstva. Imamo splošno in enako volilno pravico, imamo nebroj časopisov, revij, piše se povsem svobodno, ker časopisov zatirati se ne vlada ne upa. Žandarji in okrajni glavarji pač ovirajo opozicijo pri njeni agitaciji, kjer le morejo — ali letake, volilne brošure in časnike pa more vsak dobiti v roke. In rezultat 11. septembra? . . .

Pokazala se bo vsa nezrelost. Parlament se bo sestal in bojimo se, da si bodo vsi ti ministri, ki se danes tako koljejo med seboj, lepo podali roke, kot dosedaj tolikokrat. Ljudstvo bo presenečeno, pa bo zopet pozabilo in ob prvi podobni volilni priložnosti se bo ista komedija ponavljala.

V Rimu pred 2000 leti je narod zahteval kruha in igre. Danes mu dajo le komedije, ki jih lačen gleda . . . Žalostno je, da so ministri, bivši in sedanji, ki so glavni junaki.

Občinske volitve v Zagrebu. Kako je nezrelo politično življenje v Jugoslaviji, kaže gibanje za občinske volitve v Zagrebu. Bo vloženo 12 kandidatnih list. Ena je židovska, par privatnih, nekaj stanovskih (najemniki stanovanj, obrtniki), nekaj političnih.

V Ljubljani so se začele tudi že vlagati kandidatne liste za občinske volitve. Delavci zopet ne pojdejo enotno. Na eni strani so socijalisti (zadrugarji, železničarji); nosilec je Stanko Likar; na drugi strani komunisti in Bernotovci. V prvi vrsti kandidirata inž. Gustinčič, ki je za časa vojske bil v srbskih službah pri listu "La Serbie" in dr. Lemež, advokat v Ljubljani; oba seve proletarca, da jima ni enakih. Za mnjima pride znani Klemenčič, bivši poslovodja "Keramike" v Novem mestu, ki jo baš te dni komunisti strahovito napadajo radi nereda in ravnanja z delavci, kar seveda lepega razmerja med njimi ne moti.

V Zagrebu so 28. avg. otvorili VIII. zagrebški velesejem. Prvi dan je posetilo paviljone z razstavljenim blagom več kot 10,000 ljudij.

Svetovni monopol za vžigalice hočejo imeti na vsak način Švedi. Neki konzorcij v Jugoslaviji je začel pripravljalno delo za večjo tovarno vžigalic. Koj so bili agenti švedskega koncerna, ki ga vodi Kreuger v Stockholmu in hočejo pokupiti akcije nove družbe koj, ko bo dobila koncesijo. Kapital švedskega žvepljenkarskega trusta znaša 900 miljonov švedskih kron — tedaj skoro eno miljardo zlatih mark! Danes ta trust že kontrolira 75% produkcije vžigalic in skoro 90% v tistih deželah, ki vžigalice eksportirajo. Zadnje čase je Kreuger sklenil ugodne pogodbe s Poljsko, z Ogrsko, s Peru in Bolivijo. S Francijo se pogajanja niso končala. Ali, kakor je videti, bo švedski trust zmagal, ker ponuja Francoski 80 miljonov dolarjev posojila in popolno reorganizacijo staromodnih francskih tovaren za žvepljenke. V Nemčiji je pokupil Kreuger 20% vseh tovaren svoje industrije takrat, ko je bila **inflacija**; na Francoskem naj pa zanj dela **deflacija**. Trust ve kaj dela.

Zagrebška trgovska in obrtniška zbornica je v nedeljo 28. avgusta praznovala 75-letnico svojega obstoja. Zanimivo je, da je bil prvi predsednik Slovenec Popovič, in da je sedanji predsednik tudi Slovenec Arko, doma iz Ribnice. Vršile so se velike slavnosti. — Žalostno je le, da ta zbornica ob svoji 75-letnici pokazuje protidelavsko tendenco. Njeno uradništvo in vodilni krogi podpirajo stremljenje za odpravo nedeljskega počitka ter delujejo proti vsem socijalno-političnim dobrinam, ki jih je po prevratu delavstvo doseglo.

Verska blaznost? Družina posestnika D. iz Košce, obč. Polšnik je dne 24. avg. sušila seno. Pomagala je pri delu tudi hčerka Lojzka, ki je kar naenkrat zblaznela in vriskaje z grabljami zbežala v gozd. Oče in brat sta jo privedli domov, in je celo noč pela, vriskala in molila. Drugi dan so jo prepeljali z vozom do tuk. postaje, in je še venomer kričala, pela, molila in vriskala, da so revico vsi pomilovali. Z opoldanskim vlakom so jo odpeljali v ljubljansko bolnico, z večernim pa zopet nazaj, ker nimajo prostora.

Krvavo vasovanje. Na binkoštni pondeljek t. l. so prišli Ivan in Anton Žafran, Franc Zupanc, Ludvik Miklavc in Jože Zapušek iz Griž v Vrbe z namenom, da bi izzvali pretep z vrbinskimi fanti. Že pred vasjo so kričali "Auf biks, vrbinski smrkovci!" S tem klicem so se počasi pomikali proti neki hiši. Istočasno pa so se nahajali pred to hišo Franc Seme, Vinko Korent, Franc Janc in Anton Oblak. Kakor hitro so ti zapazili razgrajače, so se umaknili celo na dvorišče pod brajdo, da bi jih izzivači ne opazili. Naenkrat pa je krik prenehal. Zatorej so se ti fantje nič hudega sluteč in brez orožja podali proti domu. V sredi vasi so pa naenkrat planili izza neke kapelice na nje napadalci ter so jih z latami tako hudo pretepli, da so dobili eni težke, drugi lažje poškodbe. Pri okrožnem sodišču v Celju so bili napadalci obsojeni na 3 do 6 tednov ječe.

Proglasitev za mrtve. Okrožno sodišče v Nevem mestu je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve posestnikov brat Jožef Klemenčič iz Doba, posestnikov sin Rudolf Kovačič iz Dolge vasi in posestnik v Dragi pri Št. Rupertu Josip Vovk. Vsi so bili pred vojno na bojišču in manjka od tedaj vsaka sled za njimi.

Lakota v Črni gori. V Črni gori vlada v nekaterih krajih že sedaj velika lakota. Deloma so poplave, deloma pa je toča popolnoma uničila poljske pridelke, tako da je ljudstvo popolnoma obubožalo. V okolici Cetinja je od gladu umrl seljak Ristan. Dejstvo, da umirajo ljudje v času žetve od gladu, je žalosten znak velike pasivnosti te pokrajine. Cetinjski veliki župan se je brzojavno obrnil na vlado za nujno pomoč.

Uničene nade kmetovalcev v Št. Rupertu na Dolenjskem. V Št. Rupertu na Dolenjskem je dne 25. avgusta dopoldne gosta, kakor oreh debela toča pokončala mnogo obetajoče bližnje in daljne vinske gorice in zdrobila sadeže na lepem šentrupertskem polju. Bujno cvetoča ajda je izpremenjena v rjavo strnišče in vinogradi so že od daleč videti kakor pogorišča. Prebivalstvo, ki nima drugih dogodkov, kakor s trudom, znojem in stroški priborjene poljske in vinogradniške pridelke, je jokalo nad strašnim opustošenjem. Povešenih glav žalostno zre v težko prihodnost, ker mnogi ne bodo mogli preživljati sebe in svoje družene, večina pa se bo obremenila z novimi dolgovi. Mesto veselja, ki ga je napovedovala bližajoča se trgatev, vladata žalost in obup.

Našli so le krilo letala "Old Glory."

New York. — Moštvo kanadskega parnika "Kyle," ki je v pondeljek naznanilo, da je pobralo na morju ostanke ponesrečenega Hearstovega monoplana "Old Glory," ki je bil na poletu v Rim, zdaj poroča, da je našlo le krilo, dolgo 34 čevljev, v katerem so trije tanki za gazolin. V tankih je še precej gazolina. Vsi drugi deli letala manjkajo. Na krilu je še dobro poznati barve ameriške zastave in črko V. Domneva se, da je letalo s tako silo treščilo v morje, da se je prelomilo na dvoje. Krilo je ostalo na površju, ogrodje z motorjem in tremi možmi vred je pa najbrž šlo na dno.

Atentat na Obregona preprečen.

Mexico City, 14. sept. — General Jose Domingo Ramirez Garrido, bivši direktor mehiške vojaške akademije in Jose Guadalupe Granados, bivši šef tajne policije za časa Huertovega režima, sta bila včeraj aretirana na obtožbo, da sta hotela ubiti predsedniškega kandidata Obregona.

Otvoritev angleške večerne šole v Clevelandu

Poduk v angleški večerni šoli se bo pričel 26. septembra in vpisovanje je že v teku. To bo začetek tretjega šolskega leta podučevanja v tej šoli. S pričetkom šolskega leta bo šola nadaljevala s svojim delom pod okriljem slovenskega narodnega doma v Clevelandu, kajti sled njemu je bilo izročeno vodstvo in pokroviteljstvo šole na letni konferenci v januarju tekočega leta.

S to razliko se ni spremenilo veliko v vodstvu financiranja šole. Ostalo bo nekako pri starem, to je: dom preskrbi prostore dvorane, dijaki pa plačajo stroške, ki so v zvezi z nastavljenjem učitelja in druge male potrebščine za podučevanje. V kratkem povedano — učenci bodo vplačali pet borih dolarjev za celo leto učenja. Cena je ista kot v mestnih večernih šolah, n pa poduk isti. Imeli boste učitelja, kateri vam bo lahko razložil v lastnem jeziku vsako posamezno besedo, če bo treba, učitelja, ki vas bo razumel. Nadalje boste v lastnem razredu med lastnimi ljudmi in v lastnem domu. Boljših pogojev za naučenje angleškega jezika zaenkrat ni nikjer dobiti.

Iz zgorajšnjega je jasno, da vsakdo, ki si želi dobro s tem, da se nauči angleščine, bi moral takoj vpisati sebe in druge v to prekoristno večerno šolo. Prilika ima vsak. Nobenega vzroka ni, zakaj naj bi se človek ne naučil vsaj toliko angleščine, kolikor potrebuje pri vsakdanjem občevanju z delavci v tovarni pri čitanju vsakdanjih novic, pri vodstvu male trgovine ali pa pri izpraševanju za drugi papir. V enem letu vsakdo lahko dobi zadosti, da gre brez skrbi po drugi papir, zakaj to leto se bo zraven drugega poduka podučevalo angleščina v tem smislu. Potrebno je, da vsakdo ne-le hodi v državljansko šolo, ampak še bolj da razume, kaj je vprašan in kaj odgovarja. Kdor bo hodil v večerno šolo in zraven še v državljansko, se mu ni bati, da bi koncem šestih mesecev ne bi sposoben razumeti vsa stavljena vprašanja in pravilno odgovarjati na ista. Poduk se bo vršil kot že povedano, med rednim podukom prvega razreda.

Drugi razred bo pa nadaljeval tam, kjer je končal preteklo šolsko leto. Učili se bodo nekaj slovnice, čitanja obsežnejših delov, pisanja potom razrednih in domačih nalog in vaj, nadvse pa govoriti. Govorjenju se bo letos dalo največjo pažnjo, kajti le na ta način se lahko praktično uporabi ono, kar se človek nauči in najnujnejše rabi. Drugega ne bom našteval; učencem preteklih dveh let prepuščam, da pojasnijo drugim morebitnim učencem, ali je vredno hoditi v šolo ali ni.

Vpisovanje je že v teku. Vsakdo, ki se želi vpisati, to lahko stori pri tajniku Slovenskega narodnega doma, bratu Ludviku Medvešku. Oni, ki so že hodili v večerno šolo ali pa se čutijo zadosti zmožni za drugi razred naj se vpišejo v tega, tisti pa, ki še niso zahajali v nobeno večerno šolo ter niso še zmožni govoriti niti najnavadnejše reči v angleščini, pa v prvi. Vsi oni, ki žele postati državljani pa ravno tako v prvi, ker le v tem razredu se bo podučevalo vse, kar spada k državljanstvu, medtem ko v drugem pa ono kar sledi temu.

Bratje in sestre, vsi katere zanima in veseli, da bi se naučili angleščine, imate sedaj priliko kot je še niste nikoli imeli, da se jé naučite. Od vas je odvisno, da-li se boste naučili ali pa pustili za "drugikrat". Raditega se takoj odločite in vpišete v angleško večerno šolo v S. N. D. v Clevelandu. Vpisovanje se vrši od šestih do osmih zvečer. Medvešek ali pa podpisani bosta vsaki večer v uradu, da vam dasta potrebne informacije in vpišeta v šolo, ki se bo pričela 26. t. m. in sicer: prvi razred dvakrat na teden, drugi istotako. Pridite in se vpišite v kolikor največjem številu mogoče, da bo vsak razred še boljši in zanimivejši od preteklih.

Joseph A. Siskovich, učitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

Politični problemi unij v Illinoisu

Organizirani delavci so bili ogoljufani v zakonodaji, zato bodo voditelji presedlali na drugega političnega konja.

East St. Louis, Ill. — John H. Walker, predsednik Illinoiske delavske federacije, je v pondeljek poročal delegatom 45. konvencije te organizacije, da federacija ni dosegla v prošlem letu vseh političnih zahtev, ki so bile sprejete na zadnji konvenciji. Illinoiska legislatura je sicer uzakonila 37 manjših delavskih projektov, toda vse velike, glavne delavske zahteve so propadle.

Walker je namignil, da so bile delavske strokovne unije v Illinoisu potegnjene. Šle so v boj za sedanjo Smallovo administracijo in njeno republikansko stranko in ji pomagale do zmage, a ko je prišel čas plačila, so Smallovi zakonodajci pozabili na svoje obljube in zmetali vse glavne zahteve unij v koš. Vsled tega bo morala federacija orientirati svojo politiko. Smallovi administraciji mora obrniti hrbet in si poiskati nove politične zaveznike, ki bodo res "prijatelji" organiziranih delavcev v Illinoisu.

Predsednik Walker je priporočil federaciji sledeči program za prihodnje leto:

Organiziranje delavcev na farmah in kooperacija med industrijskim in farmarskim delavstvom.

Intenzivna politična kampanja po vsej državi, da bodo izvoljeni taki volilnookrajni odborniki (precinct committeemen), na katere se bo lahko zanesti in katerih ne bo mogoče podkupiti niti podjarmiti.

Enako vigorozna kampanja proti sodnikom, ki izdajajo sodne prepovedi (injunctions) proti delavcem.

Ustanovitev federalne komisije, ki naj prejšče odnošaje med sedanjo perijodo deflacije in nadprodukcije.

Zakon proti "yellow dog" pogodbam.

Kampanja za kupovanje blaga z unijsko znamko.

Podpiranje državnega projekta za otvoritev novih parkov po vsej državi.

Prosto delavstvo ne sme trpeti nobene škode od izdelkov v kaznilnicah.

Podpiranje državnega projekta za omejitev povodnji.

Podpiranje rudarjev v njihovem boju proti redukciji mezde.

Neizprosen boj proti odvetnikom, ki imajo monopol v javnih uradih.

CHARLES CARROLL "OF CARROLLTON".

Charles Carroll se je rodil v Annapolisu, Maryland, ali izšolan je bil v Parizu in Londonu. Povrnil se je v domovino v starosti 27 let in postal je takoj aktiven v družabnem in političnem življenju. L. 1775 je bil izvoljen v "kontinentalni" kongres, kjer je skupaj z drugimi člani podpisal izjavo neodvisnosti. Nevarnost vislic je pretila podpisalcem, ako bi Angleži zmagali. Carroll pa je v zasmeh tej pretnji in, da ga bi Angleži prav sigurno mogli identificirati, je k svojemu podpisu dodal "of Carrollton", kajti živel je tedaj tudi neki drugi Charles Carroll, katerega ni hotel zaplesti v nevarnost.

Po mnogih letih javnega življenja se je umaknil na svoje posestvo. Umrl je l. 1832. Tekom zadnjih šestih let svojega življenja je bil Carroll zadnji preživeči podpisalec izjave neodvisnosti. Njegova družina je bila ena izmed odličnih katoliških družin, ki so se naselile v Marylandu, da ubegnejo verskemu preganjanju na Angleškem. Maryland je bila ena izmed prvih kolonij, ki je zajamčila versko svobodo. Sosedna kolonija kvakerjev, Pennsylvania, je nudila isto svobodo in tako sta ti dve kolonije postali zatočišče onih, ki so bežali iz Evrope radi verskega preganjanja.

F. L. I. S.

STRIC SAM.

(1. septembra 1812.)

Kdaj se je Stric Sam (Uncle Sam) rodil, ni prav gotovo, ali splošno se domneva, da se je rodil v Troyju, N. Y., 1. septembra 1812. On še danes živi, in ker je izredno čvrst in čil, je upati, da bo živel še mnogo stoletij. Stric Samov oče je bil baje brat Jonathan.

Stvar je namreč taka-le. Tekom ameriške revolucije se je George Washington vedno zanašal na Jonathana Trumbulla, governerja Connecticuta, ki je znal vedno pomagati, kadar je ameriška vojska potrebovala živeža in drugih stvari. Washington je navadno pravil: "Brat Jonathan bo že pomagal." Tako je Brother Jonathan postal simbol Združenih držav. Toda tekom vojne l. 1812 je Stric Sam stopil na mesta brata Jonathana kot namišljeni dolgi in suhi možakar, s kozjo brado, ki poosebljuje Združene države. Uncle Sam pa se je rodil takole: Vojaško blago, ki je bilo lastnina Združenih držav, je bilo označeno z začetnicama 'US' (United States). V Troyju, N. Y., je l. 1812 bil neki nadzornik v vojaških skladiščih, imenom Samuel Wilson. Vojaki so ga nazivali Uncle Sam in v šali trdili, da se njegove začetne črke nahajajo na vsakem erarnem predmetu, ki gre skozi njegove roke. Počasi se je ime Uncle Sam začelo rabiti za označbo Združenih držav.

Sličnih poosebljenih priimkov imajo tudi druge dežele, na primer John Bull za Angleško, Marianne za Francijo, nemški Michl, itd.

F. L. I. S.

PRODA SE

na lahke obroke nova zidana 5-sobna hiša (bungalow). Cena $7500. Oglasite se na: 2180 North Menard Ave., Chicago, Ill. Telefon: Brunswick 8432.

(Adv.)

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društvo "Zvon" J. S. K. J. št. 70. — Vinska trgatev dne 24. septembra v Narodni dvorani na 18. cesti in Racine ave.

Veselica društva Pioneer dne 1. oktobra v avditoriju S. N. P. J.

"Sosedje", št. 449 S. N. P. J., Cicero, Ill. Jesenska veselica v soboto dne 8. okt. v Masarikovi šoli, 5701 W. 22nd Place, Cicero, Ill.

Pevsko društvo "Lira"—Koncert v nedeljo 23. okt. v dvorani S. N. P. J., So. Lawndale in 27. cesta.

Društvo "Delavec" št. 8 S. N. P. J.— Veselica z igro v nedeljo dne 6. novembra v Hrvaškem domu na 96. cesti in Commercial ul. v So. Chicagu

OPOMBA: Ako priredba Vašega društva ni označena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

FRANCIS PARKMAN, AMERIŠKI ZGODOVINAR.

Zgodopisje v Ameriki datira že od prvih začetkov angleških kolonij, ali prvi zgodopisi so bili zgolj kronike ali zapiski dogodkov, ki pa imajo veliko vrednost za kasnejše zgodovinarje.

Kot največji ameriški zgodovinarji se smatrajo William Prescott, John Lothrop Motley in Francis Parkman. Poslednji velja za najsijajnejšega izmed vseh. Rodil se je v Bostonu, dovršil Harvardsko univerzo in mnogo potoval po inozemstvu. L. 1846 se je spravil na pot, da prouči tedanji "daljni zapad" in tam je živel med Indijanci. Njegova prva knjiga "The Oregon Trail" je popis potovanja raziskavanja po divjem zapadu.

Parkman je izdal vsega skupaj enajst zgodovinskih knjig, spisanih z najvestnješo natančnostjo. Nihče izmed modernih zgodovinarjev ga ne prekaša, kar se tiče podrobne raziskave, jasnega literarnega stila in dramatične sile, vsled katerih kakovosti se njegova zgodovina čita s privlačnostjo najzanimivejših romanov. Parkman je tudi poskusil svojo srečo kot romanopisec, pa ne z uspehom. On je le velik kot pisec ameriške zgodovine. Njegove knjige so vzbudile zanimanje za zgodovino Amerike.

F. L. I. S.

Pijanci v Washingtonu se množe.

Washington, D. C.—Iz letnega poročila majorja W. L. Peaka, nadzornika ječ v glavnem mestu, je razvidno, da pijančevanje tukaj narašča vsako leto. V prejšnjem fiskalnem letu je bilo 5874 oseb aretiranih radi razgrajanja v pijanosti, 820 več kot v letu 1925—26.

Okrajni uradnik ustreljen pomotoma.

La Cross, Wis., 14. sept. — R. O. Staats, okrajni klerk, je bil snoči ustreljen, ko je četa policajev bila v boju z jetniki, ki so baš poskusili beg. Staats je bil pomotoma vzet za enega izmed jetnikov.

Dve darili

za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravništvu, dobi krasno

samonapojno pisalno pero

in

avtomatični švinčnik

z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

PSI IMAJO VARNOSTNE PASOVE NA NOVIH PARNIKIH

V zadovoljstvo potnikov so to vredili lastniki Francoske parobrodne družbe.

Oboževalci psov se bodo zanimali, ko izvejo za to, da kljub vsem za življenje varnostnim napravam na morju v ti dobi s popolnimi mehaničnimi varnostnimi napravami, se je napravilo sedaj še varnostne pasove kot najnovejšo stvar na preko-oceanskih parnikih.

Sporazumno v ideji, da so take varnostne naprave potrebne za ohranitev življenja ljudem in živalim, ki potujejo, so se domislili uradniki francoske parobrodne družbe in so dodali glavnemu novemu parniku Ile De France te varnostne pasove za pse potnikov, največ iz fizijologičnega namena za umiritev misli potnikom, ki jemljejo seboj svoje štirinožne prijatelje, ko potujejo preko Atlantika.

Ta korak, podvzet od družbe same, je zadobil dober odmev in priznanje od potnikov in v obliki pisma od predsednika francoske družbe "Societe Protectrice des Animaux," ki pravi: "Z veseljem smo izvedeli, da je novi parnik Ile De France, kateri ima vse najnovejše in najboljše moderne življenske varnostne aparate, pa ste še dodali varnostne pasove za pse vseh velikosti. Mi smo zelo zadovoljni, da ste se spomnili tudi zvestih nemih prijateljev, živali, ter vam zato izrekamo najlepšo hvalo."

Novi za življenje varnostni pasovi so narejeni v treh velikostih—veliki, srednji in mali—tako, da lastniki Sv. Bernarda psov in Erdeljcev kakor tudi Pekingejcev bodo imeli enako varnost za njih priljubljence.

O blisku in gromu

Nevihta z gromom in bliskom je bila človeku že od nekdaj vir groze in strahu. Razlagali so si jo v raznih dobah na različne načine. Sprva so videli v njej izraz besa božanstev; klasična mitologija je smatrala blisk kot orožje razjarjenega Jupitra. Pri Etruskih so imeli posebne svečenike, kojih edina naloga je bila opazovanje neviht. Duhovniki in vedeževalci so včasi trdili, da imajo misterijozno moč za odvračanje ali pričaranje strele. Podobne razlage najdemo v mitologijah vseh narodov.

Ko je krščanstvo vrglo s prestola poganska božanstva, je vražarstvo še vedno nadaljevalo s svojim temnim poslom. Poleg njih so si lastili moč za izrabljanje ljudske lahkovernosti in za polnjenje mošenj s prodajo talismanov proti nebesni nevarnosti tudi drugi ljudje. Cerkev je to trpela, še več, v zvonenju ob nevihtah je tudi sama videla uspešno sredstvo proti božji jezi.

Toda vzlic temu naletimo že v najstarejših časih na znanstvene poskuse tedanjih učenjakov, ki so skušali dognati pravi vzrok bliska in grmenja. Aristotel si je razlagal strelo z vnetjem gorljivih plinov, ki se nabirajo in zgoščujejo v gornjih plasteh zemeljske atmosfere. Njegova teorija se je obdržala dolga stoletja in je prevladovala še celo v 18. veku. Ko je bil iznajden smodnik, so nekateri menili, da tvori snov, ki povzroča blisk, mešanica solitrovih in žveplenih hlapov.

Danes ve vsak človek, da je iskati vzroka nevihtam in bliskom v električnih pojavih. Leta 1708 je angleški fizik Wall dognal, da obstoja med električno iskro in bliskom neka sorodnost. Dolgo časa je njegova trditev ostala brez veljave in šele leta 1742 sta jo potrdila Grey in Nollet ter leta 1764 Beccaria in Winkler.

Leta 1749 se je Benjamin Franklin obrnil na londonskega znanstvenika Petra Collinsona s predlogom, da bi skupno poskusila dognati eksperimentalnim potom, da-li so oblaki električno napolnjeni ali ne. Imel je v mislih papirnatega zmaja, kakršni služijo otrokom za igračo.

10. maja 1752 je Francoz Thomas Dalibar napravil v Marlynu pri Versaillesu prve znanstvene poskuse, hoteč se uveriti, ali se nahaja v oblakih elektrika. V ta namen je uporabil na vrhu priostrene železne stebričke, ki jih je postavil navpično. Naslednji mesec se je Franklinu posrečil njegov sloviti eksperiment z zmajem. Vrvica, na kateri je bil zmaj privezan, se je od dežja namočila in postala dober prevodnik elektrike. Tako je Franklin izvabil iz nje s pomočjo kovinske plošče, pritrjene na spodnjem koncu vrvice, precej velike električne iskre. O svojem poskusu je pismeno poročal Collinsonu, ki je pismo prečital v londonski Royal Society. Njegovo poročilo pa je učena družba vzela z zasmehom na znanje. Franklin je dal svoje poročilo natisniti in prevesti v več jezikov. Zanimivo je, da je publika vzela njegov originalni poskus z večjim umevanjem na znanje kakor častivredni londonski vsevedneži.

Franklin pa se ni zadovoljil samo s teoretičnim uspehom. Že leta 1749 je imel na misli s pomočjo strelovoda zavarovati hiše, cerkve in ladje pred strelo. Nekaj let kasneje je instaliral prvi strelovod na hiši svojega prijatelja Benjamina Westa v Filadelfiji. Njegov strelovod je imel isto obliko kakor se je ohranila še do danes.

Ali skoraj ob istem času je problem rešil tudi nekdo drugi. L. 1754 je češki župnik Prokop Diviš (1695 do 1765), doma v bližini Znojma na Moravskem, odkril naravo bliska in iznašel strelovod, ne da bi bil kdaj poprej kaj čul o Franklinovem poskusu. Toda njegov strelovod so mu že naslednje dni uničili farani, ki so v njem videli vzrok suše na poljih. V ostalem je Diviš doživel pri dunajskih učenjakih prilično enak sprejem, kakor so ga pripravili londonski znanstveniki Franklinu.

Svojo državljansko pravico si je strelovod utrdil le počasi. Prva strelovodna naprava je bila nameščena v Angliji na eddystonskem svetilniku blizu Plymoutha l. 1760, nato v severni Nemčiji na Jakobovem stolpu v Hamburgu (1769) in v južni Nemčiji na Trippstadtskem gradu v bližini Kaiserslauterna. Tam ga je napravil dvorni spovednik J. J. Hemmer iz Mannheima (1776). Berlin je čakal na svoj prvi strelovod do leta 1777.

Kako so bili celo prosvitljeni krogi proti novi iznajdbi, dokazuje dejstvo, da je pruski kralj Friedrich II. sicer dovolil postavljanje strelovoda na Pruskem, da pa ni dopustil, da bi mu ga napravili na njegovem gradiču Sans-Souci.

Strelovod je izkazal svojo porabnost tudi na ladjah na morju, ki so poprej mnogo trpele ob nevihtah. Poskusi, da bi se dal strelovod s pridom uporabiti v obrambo posameznih ljudi, pa niso uspeli. Neki Barbeu-Dubourg je leta 1733 napravil nekak dežnik s strelovodom. Toda kurijozni "aparat" je ostal do danes brez praktične vrednosti. Leta 1778 so poskusile pariške lepotice s srebrnim trakom, ki so si ga pritrdile na svoje široke klobuke, trak pa so spojile z verižico z zemljo. Če se je stvar obnesla, kronika ne poroča. ("Ž' in S.")

RAZNO

Vojna z uporabo bacilov. V Parizu je izšel spis vrhovnega armadnega nadzornika Louisa Georgea 'Bakteriološka vojska', ki razvija sledeče misli:

Doslej se je splošno mislilo, da bodo v bodočih vojnah najuspešnejše orožje zoper sovražnika dušljivi in strupeni plini. To mnenje je treba izpremeniti. Bodočnost imajo bombe z bacili. V poštev pridejo tri vrste bacilov, in sicer bacili kuge, kolere in tifusa. Kakor znano, se te vrste najhitrejše razširjajo, hkrati pa se tudi najlažje razmnožujejo. Pisec te knjige je sam izdelal bombo, v kateri ostanejo bacili pod vplivom neke tekočine živi in viruletni. Take bombe se bodo lahko metale na sovražnika; pri padcu bodo eksplodirale in širile daleč naokrok nevidna "semena smrti". Iz letal se lahko s takimi bombami okužijo cela mesta. Dajo se tudi izdelati bombe, ki bi se na vodni površini avtomatično odprle, nakar bi bacile vzela voda in jih odplavila v mesto. S temi mobmabi bi se dali okužiti vsi vodovodni vrelci in rezervoarji, ne da bi kdo to opazil. Kar čez noč bi vse mesto zbolelo za kugo in grozote, ki bi se pri tem dogajale, se ne dado niti zamisliti.

Francoski vojaški strokovnjak sodi, da se bodo ljudje lotili v boju zoper sovražnika tudi takih nečloveških sredstev, zakaj vojna ni nikdar poznala usmiljenja. Če se ne da zasigurati mir, je treba misliti na to, kako se bomo zavarovali pred bombami z bacili, ki bodo že v bodoči vojni dale tudi prebivalstvu od fronte oddaljenih mest bolj kod kdaj doslej občutiti grozote vojnega sovraštva.

Nemčija vrgla na trg umetni bencin.

Berlin, 13. sept.—Umetni bencin, ki se izdeluje na podlagi nedavno odkritega in tajnega procesa v Nemčiji, gre na trg v četrtek. S pomočjo te iznajdbe se Nemčija dvigne na višino dežel, ki imajo velike petrolejske vrelce.

Poslušajte na revmatizmu trpeči

Odločili smo se razdati zastonj 10,000 vzorcev našega novega domačega zdravila za revmatizem. Da s tem omnamimo naše odjemalce in da spoznajo dvojno vrednost našega domačega zdravila. Vsakdo, kdor nam pošlje svoje ime in naslov v bližnji bodočnost, VZOREC SE POŠLJE PROSTO tudi vam.

BREZPLAČNI VZOREC NE STANE NIČ. Zapomnite, da vzorec tega zdravila vas ne stane nič. Mi samo hočemo razdati 10,000 vzorcev zastonj vsled revmatizma trpečim, da se prepričajo o tem zdravilu, ki je pomagalo že mnogoterim v prekilih letih. Torej pošljite nam vaše ime in naslov in takoj hitro mi to prejmemo, vam pošljemo brezplačni vzorec na vaš naslov.

PLEASANT METHOD CO., Dept. P. 8, 3624 N. Ashland Ave., Chicago, Ill.

CVETKO GOLAR.

Kresna noč

"O, dolg je že dan, in kdaj pride še le večer! Kdaj bo koštrunova senca segla čez rob do potoka, kdaj bom tako velika, kakor najvišja smreka? Takrat bo večer in potem pride noč, in na vas pojdemo in srečali bomo Matjažka, mojega fanta, ko se bo vračal s polja. Skočil bo k meni ter me zgrabil za rame, mogoče me bo celo vgriznil v lica in tilnik. Glej, Turčin, takole me bo zgrabil in stresel."

In pastirica Mančica je planila s trave, razprla je rjave in močne roke ter si zavihala rokave nad laket. Zasmejale so se njene oči in lica so zardela in skočila je k psu ter ga zgrabila za ušesa in gosto dlako. Neusmiljeno ga je potegnila, da je žalostno zaječal, jezna ter trdosrčna ni hotela nehati. Vlačila ga je po travi in mikastila, dokler ni upehana padla na mah in travo s šopi pasje dlake v rokah.

Turčin, zvesti kuža in pastir, je imel od bolečin solzne oči. Gledal je svojo neusmiljeno gospodinjo in tovarišico, z očitanjem in užaljeno ljubeznijo v svojem srcu je mislil, kako grdi so ljudje in nehvaležni. Stresel je svojo modro glavico, ki je bila lepo bela sredi čela, da so se zamajali dolgi črni uhlji, in njegove zveste zenice so nepremično gledale pastirico. Tiho je zdihnil in si mislil in dejal v svoji bolečini: "O, ti Mančica, ali res ne vidiš, ali samo nočeš videti, kako neskončno te ljubim? Res je, da sem pes, in da znam samo lajati, ali vendar ne stoji nikjer zapisano, da bi moral biti vse življenje sam kakor stare babe zob, o to je hudo in krivično!" Pomajal je z glavo in s ponižno in solzno vdanostjo je gledal svojo lepo in neusmiljeno gospodinjo.

"Turčin, uj ti falot," je nanadoma zazvenel nad njim razsrjen glas, in pastirica je skočila pokonci ter ga opletla s šibo.

"Kje pa imaš oči, ali ne vidiš, da so šle ovce za črnim ovnom? Alo po nje, alo, Turčin!"

Po tem ukazu je pastirica iznova legla, zakaj vedela je, da bo pes gotovo in zvesto poiskal izgubljeno čedo in jo zavrnil na domačo jaso. Bilo ji je dolgčas, zato se je zagledala s hriba na polje, kjer se ji je zdelo, da vidi svojega Matjažka s koso na rami.

"Prav gotovo je on," je zadrhtelo njeno srce, "belo srajco ima in rdečo kapo, o ko bi vedel, da zdajle mislim nanj, gotovo bi zavriskal tako lepo in sladko, kakor bi se ravno češenj nazobal. Poglej, in zdaj je zamahnil s koso in vsem rožam bo glavice odkosil."

Vstala je Mančica in je začela vriskati s svojim visokim glasom, ki je donel iz njenega grla, kakor bi vriskal kos.

"Ali zakaj? Saj me gotovo ne sliši, predaleč je v dolino, in Matjažek misli samo nato, kako bo zal v nedeljo in koliko bo dobil rož."

Zašumelo je za njenim hrbtom in začutila je hladen pasji smrček za vratom.

"U, u, ti zverina," je zavrisnila deklica. "Ali mi ne greš stran, mrcina pasja!"

Vzdignila je šibo in zadela po glavi pridnega Turčina, trudnega od teka za črnim ovnom in belimi ovcami, ki so se gnetle med grmičevjem in se spenjale po vejah. Tepeni in ozmerjani kuža je bil jako žalosten.

"O, ti dečla! Da bi vsaj ne bila tako prevzetna in nasajena! Že vidim, da nisem nič drugega kakor nič in da nisem storil prav, ko sem se šel do vratu zaljubit vanjo. Dobro pravijo modri možje, da tistemu rastejo dolga ušesa, kdor se z očmi ženi. O joj, in jaz imam dolga ušesa, in mogoče je to edini vzrok, da ne mara zame. Oh, da bi me hotel Bog pogledati skozi veliko okno, oh, da bi se zaljubila vame ta-le dečla!"

Komaj je kuža to pomislil, je začutil ščemečo bolečino za tilnikom. Pastirica ga je šinila iz objesti in je zakričala:

"Turčin, ti si kriv, da solnce ne zaide! Glej, kako široko hodi nad nami, in meni je dolgčas po Matjažu in lačna sem in žejna."

Kuža jo je gledal verno in žalostno.

"Bojim se zate, dečla moja! Saj veš, da bi morala na stran devati krajcarčke za stara leta, ko pojdeš gostovat v bajto, ali ti vse zapraviš, kar zaslužiš. Srčke in rože in rutice kupuješ za tistega hudobnega hlapca, ki ima rdečo kapo in ki črno gleda ter me je zadnjič vrgel v vodo in me ni pustil na breg, da bi skoraj utonil. Tisti nič ne mara zate, ker hodi za ongavo Reziko. O ko bi znal govoriti, bi ti povedal že zdavnaj to in še marsikaj. Ali nocoj bo tista ura: Nocoj v kresni noči pojdem pod njeno okno, pojdem k svoji neusmiljeni pastiričici in razkril ji bom svojega srca globočine in bolečine. Govoril bom ž njo milo in prijazno, sladko jo bom ljubil in ne tako divje kakor fantje."

Zopet ga je zapeklo po uhljih, po temenu in nosu in kuža je zaslišal veseli smeh:

"Ha-ha, Matjažek gre proti vasi! Turčin, alo po ovce, po koštrune, in glej da mi vse pripelješ! Matjažek, Matjažek!"

•

Ker je bil kresni večer, in so goreli ognji v planinah ter se je slišalo pokanje možnarjev in vesel razposajen smeh, zato hlapec po večerji ni šel spat, temveč se je ogrnil z jopičem, vtaknil viržinko za klobuk in zapodil Turčina v hlev. Zapahnil je duri za njim in jih zaslonil s težkim hlodom ter jo mahnil na vas in od tam s tovariši na hrib, ki se je vzdigal nad Metino bajto, in kamor so imela priti dekleta, da povasujejo s fanti ob kresu in zapojo in se objamejo.

Kuža ni vedel, da so mu trdno zapahnili duri, in je mirno sedel na steljo, da si odpočije od teka za neugnanimi ovcami, pozabi bolečine, ki mu jih je prizadela Mančica, in nekoliko zadremlje. Mogoče tudi zasanja o gorki in težki ročici, ki ga je objemala za vratom, mu trgala kodrasto dlako in vlekla za ušesa. Zatisnil je oči, ali zastonj, nocoj je bil čudno nestrpen, in nemirno je tolklo njegovo srce, ki je bilo v mislih pri lepi in mali ljubici, ki se je hotelo nasloniti nanjo in se ogreti in živo zažareti na belih prsih pri sladkem njenem ognju. Žarko so tlele v temi njegove rjave oči, in nos je vohal po zraku, da bi mu odkod priplavala prijetna vonjava po mladem dekliškem telesu.

Vstal je in stopil v kot, kjer je bilo seneno ležišče, in je stala zraven vzglavja pisana skrinjica, v kateri je shranjeval hlapec svojo nedeljsko obleko. Ključavnica je bila odtrgana, zato je lahko vzdignil pokrov in vzel zeleni žametasti oprsnik s svetlimi, okroglimi gumbi, ki je ležal čisto na vrhu, in si ga oblekel. Tudi kastorec, lepo kosmat in modrikaste barve z napol suhim rožmarinom in slamico od cigare za trakom, je poiskal in si ga del na glavo. Potlej je potegnil iz malega predalčka drobno zrcalce in se začel v njem ogledavati. Ugajal je sam sebi; zlasti klobuček mu je dobro pristojal, ki ga je pomaknil malo na stran, kakor je videl pri Matjažku, svojem hudem sovražniku in tekmecu. Navihal si je tudi brke in je bil dobre volje in nekoliko škodoželjen pri misli, da Matjažek nima tega čarobnega krasa, te moške lepote, ki je všeč deklinam. Le oprsnik mu je bil preširok, zato si je zatlačil ob životu šop slame, da je bil obilnejši in lepo debel. Tudi to se mu je zdelo da ugaja pastiricam, saj jih je videl na paši, ko so se metale s pastirji.

(Konec jutri.)

RAD BI VEDEL

kje se nahaja rojak John Klobučar, kateri stanuje nekje v Chicagu, Ill. Za njegov naslov bi rad izvedel neki njegov prijatelj, ki mu ima poročati nekaj zelo važnega. Naj se nemudoma prijavi in pošlje svoj naslov na naslov: J. K., 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

CUNARD

V JUGOSLAVIJO

preko Cherbourga—Francoske

Potujte s Cunardovimi ekspresnimi parniki:

AQUITANIA
BERENGARIA
MAURETANIA

Odpluje iz New Yorka vsako soboto. Manj od 6 dni na morju—v Jugoslaviji v teku 8½ dneva. Izvrstne kabine III. razreda za dva, štiri ali za šest potnikov.

Nenadkrilijiva čistoča. Obilna in izvrstna hrana.

Za nadaljna pojasnila obrnite se k svojemu agentu ali pa pišite naravnost na:

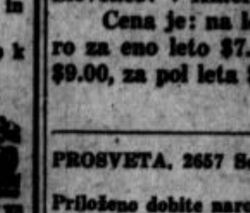

CUNARD LINE
140 N. Dearborn St. Chicago, Ill.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakoršnakoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v pismu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člane in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga išče, ženitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravništvo lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnate. — Filip Godina, upravitelj.

!KAMPANJA!

za pridobivanje novih naročnikov dnevnika Prosvete

Še vedno je čas da začnete z agitacijo za razširjenje največjega slov. dnevnika v Ameriki, Prosveta, ki je pisan v napredem duhu za izobrazbo in poduk naših rojakov.

Sedaj se vam nudi lepa prilika, da si za dolge zimske večere nabavite lepih in poučnih knjig, katere dobite za nagrado za nove naročnike.

Za enega novega polletnega naročnika dobite knjigo "Jimmy Higgins" vredno $1.00. Za enega novega celoletnega naročnika dobite knjigo "Slovensko-angleška Slovnica," zelo primerna knjiga za razširjenje znanja angleščine, vredna $2.00 ali kako drugo knjigo iz zaloge "Književne matice." Za dve novi celoletni naročnini dobite veliko in krasno vezano knjigo "Ameriški Slovenci," v kateri bodete našli mnogo zanimivega in poučnega, ne samo o razvoju naše S. N. P. Jednote, temveč tudi o razvoju našega naroda v Ameriki, in drugih zgodovinsko-važnih dogodkih. Vrednost knjige je $5.00.

Ako še niste, začnite z agitacijo takoj. Idite na delo in pridobite listu kar mogoče več naročnikov, ker čimbolj bo list razširjen, temvečji bodo uspehi na kulturnem in gospodarskem polju Slovencev v Ameriki.

Cena je: na leto $6.00, za pol leta $3.00; za Chicago in Cicero za eno leto $7.50, za pol leta $3.75. Za Evropo: za eno leto $9.00, za pol leta $4.50.

Izpolnite in izrežite ta kupon.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katero pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

.....

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.,

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamoreste črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite pošlje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA